

Силабус курсу

Психологія

Ступінь вищої освіти – перший (бакалаврський) рівень
Галузь знань: 01 Освіта/Педагогіка
Спеціальність: 014.02 Середня освіта. Мова та література (французька)
Освітньо-професійна програма «Середня освіта (Французька мова і література)»
Компонент освітньої програми: обов'язковий
Рік підготовки, семестр – 1-2 рік, 2-3 семестр
Кількість кредитів – 5
Мова викладання: українська
Дні занять: згідно розкладу
Консультації: згідно розкладу

Керівники курсу

Докт. психол. наук, проф. Орап М.О.

Контактна інформація: orap2003@ukr.net 0352-43-58-31 (деканат)

Опис дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «**Психологія**» є ознайомлення студентів із основними засадами загальної, вікової та педагогічної психології, які побудовані на науковому світорозумінні, сформувати у студентів систему знань про загальні закономірності психічної життєдіяльності особистості та її психічного розвитку; поглибити знання студентів психофізіологічних функцій, процесів, властивостей і станів; розкрити студентам основні джерела, закономірності, умови, механізми і особливості формування особистості в онтогенезі; акцентувати їхню увагу на психологічних проблемах, пов'язаних з необхідністю враховувати особливості особистості людини, озброєння майбутніх вчителів знаннями закономірностей психічного розвитку і формування особистості підростаючої людини в процесі її навчання і виховання в загальноосвітній і професійній школі, вміннями самостійно визначати потенційні можливості і тенденції розвитку особистості учнів, їх цілей і потреб, своєчасно вивчати причини відставання в навчанні, виявляти причини важкої поведінки окремих учнів, визначати найбільш ефективні шляхи подолання цих явищ.

В результаті вивчення навчального курсу «Психологія» студенти будуть знати основні категорії, поняття та наукові положення психології; закономірності психічної життєдіяльності людини та сутнісні характеристики психологічних явищ; методи і методики організації й проведення психологічного дослідження; шляхи розвитку й удосконалення різних психічних функцій особистості; основні закономірності формування дитини як особистості на різних етапах дитинства і в умовах цілеспрямованої організації педагогічного процесу та вміння застосовувати психологічні знання під час аналізу й вирішення різноманітних педагогічних ситуацій в практиці професійної педагогічної діяльності.

Структура курсу

Години			Тема	Результати навчання	Завдання
лекції	семінари	сам. робота			
Змістовий модуль 1.					
Вступ до психології. Особистість у діяльності і спілкуванні					
2	2		Тема 1. Предмет психології	Знати предмет та завдання сучасної психологічної науки. Уміти характеризувати етапи історичного розвитку та основні напрями психології..	Питання, психологічні задачі, обговорення
		6	Тема 2. Будова, завдання і методи сучасної психології	Знати будову сучасної психології, її галузі, методи дослідження. Уміти характеризувати основні та допоміжні методи психологічного дослідження.	Питання, психологічні задачі, обговорення
		6	Тема 3. Розвиток психіки в еволюції тварин і становленні людини	Знати основні етапи становлення психіки у людини. Уміти визначати відмінності психіки людини від психіки тварин.	Питання, психологічні задачі, обговорення
2	2		Тема 4. Діяльність	Знати основні положення теорії діяльності, структуру та основні види діяльності. Уміти виявляти структурні компоненти діяльності різних видів.	Питання, психологічні задачі, обговорення
1	2		Тема 5. Спілкування	Знати основні положення теорії спілкування, основні сторони і функції спілкування. Уміти аналізувати комунікативну, інтерактивну та перцептивну сторони спілкування	Питання, психологічні задачі, обговорення, метод кейсів
1	2		Тема 6. Психологія міжособистісних взаємин	Знати психологічні закономірності міжособистісних	Питання, психологічні задачі,

				стосунків, види груп за різними ознаками класифікацій. Уміти аналізувати структуру групи, соціометричні та рефентометричні вибори в групах.	обговорення, метод кейсів
2	2		Тема 7. Особистість	Знати психологічні теорії особистості, загальні закономірності становлення, будови та функціонування особистості. Уміти аналізувати структуру особистості, Я-концепції, спрямованості особистості.	Питання, психологічні задачі, обговорення, метод кейсів
Змістовий модуль 2.					
Пізнавальна сфера особистості					
1		6	Тема 8. Увага	Знати фізіологічні основи уваги. Уміти аналізувати характеристики уваги та закономірності формування уваги у школярів.	Питання, психологічні задачі, обговорення
2	2	2	Тема 9. Відчуття і сприймання	Знати фізіологічні основи відчуттів і сприймань, класифікацію і види відчуттів і сприймань, роль чуттєвого рівня у пізнавальній діяльності. Уміти аналізувати характеристики сприймань.	Питання, психологічні задачі, обговорення
1	2	4	Тема 10. Пам'ять	Знати основні теорії, що вивчають природу пам'яті, різні види пам'яті та закономірності формування пам'яті у школярів. Уміти аналізувати процеси пам'яті.	Питання, психологічні задачі, обговорення

2	2		Тема 11. Мислення і уява	Знати специфіку раціонального рівня пізнавальної діяльності, соціальну природу мислення і уяви, форми мислення, мисленнєві операції, види уяви. Уміти аналізувати структуру мисленнєвої діяльності, роль уяви у різних видах діяльності людини.	Питання, психологічні задачі, дискусії, обговорення,
Змістовий модуль 3.					
Емоційно-вольова сфера та індивідуально-типологічні особливості особистості					
2	2	4	Тема 12. Емоційно-вольова сфера особистості	Знати функції емоцій і почуттів у психічній життєдіяльності, види емоцій та почуттів, їх взаємозв'язок, закономірності функціонування вольової сфери особистості. Уміти аналізувати емоції та почуття особистості, її вольові характеристики.	Питання, обговорення
2	2		Тема 13. Темперамент і характер	Знати фізіологічні основи темпераменту, основні теорії темпераменту. Уміти аналізувати різні типи темпераменту, визначати взаємозв'язок темпераменту і характеру та риси характеру школярів.	Питання, обговорення
		6	Тема 14. Здібності	Знати основні психологічні теорії здібностей, кількісні та якісні характеристик здібностей. Уміти аналізувати	Питання, обговорення

				здатки та здібності школярів, роль особистісних характеристик у формуванні здібностей.	
Змістовий модуль 4. Загальні питання вікової та педагогічної психології (ВПП)					
1	2	4	Тема 15. Предмет, завдання і методи вікової та педагогічної психології	Знати предмет і завдання вікової і педагогічної психології, її завдання на сучасному етапі розвитку, основні розділи ВПП. Уміти характеризувати та аналізувати методи вікової та педагогічної психології.	Питання, обговорення
2	2	4	Тема 16. Закономірності і динаміка психічного розвитку особистості в онтогенезі	Знати основні положення теорії про психічний розвиток і формування особистості, роль навчання і виховання у процесі формування особистості. Уміти аналізувати закономірності, основні фактори та рушійні сили формування особистості в онтогенезі.	Питання, психологічні задачі, дискусії, обговорення, метод кейсів
Змістовий модуль 5. Вікова психологія					
	2	6	Тема 17. Психічний розвиток дитини до вступу до школи	Знати періодизацію психічного розвитку дошкільника. Уміти аналізувати соціальну ситуацію розвитку, провідний вид діяльності та новоутворення у період немовляти, раннього та дошкільного дитинства.	Питання, психологічні задачі, дискусії, обговорення, метод кейсів

2	2	6	Тема 18. Психічний розвиток і формування особистості молодшого школяра	Знати закономірності формування особистості молодшого школяра. Уміти аналізувати соціальну ситуацію розвитку, провідний вид діяльності та новоутворення у молодшому шкільному віці.	Питання, психологічні задачі, дискусії, обговорення, метод кейсів
2	4	6	Тема 19. Психологічні особливості розвитку і формування особистості в підлітковому віці	Знати закономірності психічного розвитку і формування особистості у підлітковому віці. Уміти аналізувати соціальну ситуацію розвитку, провідний вид діяльності та новоутворення у підлітковому віці.	Питання, психологічні задачі, дискусії, обговорення, метод кейсів
2	4	6	Тема 20. Психологічні особливості становлення особистості в юнацькому віці	Знати закономірності психічного розвитку і формування особистості у період ранньої юності. Уміти аналізувати соціальну ситуацію розвитку, провідний вид діяльності та новоутворення у юнацькому віці.	Питання, психологічні задачі, дискусії, обговорення, метод кейсів
Змістовий модуль 6. Педагогічна психологія					
1	2	6	Тема 21. Психологія виховання і самовиховання	Знати предмет вивчення та основні завдання психології виховання. Уміти аналізувати основні механізми цілеспрямованого впливу на формування особистості	Питання, психологічні задачі, дискусії, обговорення, метод кейсів

				школяра, взаємозв'язок виховання і самовиховання.	
1	2	4	Тема 22. Психологія учіння і навчання	Знати психологічні закономірності здійснення діяльності учіння, специфічні особливості учіння, навчання та учбової діяльності. Уміти аналізувати структурні компоненти учіння, формувати пізнавальні мотиви учіння у школярів.	Питання, психологічні задачі, дискусії, обговорення, метод кейсів
1	2	4	Тема 23. Психологія педагогічної діяльності та особистості учителя	Знати психологічні закономірності здійснення педагогічної діяльності, вимоги до діяльності вчителя в умовах реформування освіти України. Уміти виокремлювати та аналізувати структурні компоненти педагогічної діяльності, розвивати педагогічні уміння.	Питання, психологічні задачі, дискусії, обговорення, метод кейсів

Індекс в матриці ОП	Програмні компетентності
ЗК4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
ЗК6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях навчальної або професійної діяльності, приймати ефективні рішення у професійній діяльності та відповідального ставлення до обов'язків, мотивування людей до досягнення спільної мети, продовжувати навчання із значним ступенем автономності для оволодіння сучасними знаннями.
ЗК7	Здатність до пошуку, опрацювання, аналізу й інтерпретації інформації з різних джерел, дотримуючись норм академічної доброчесності.
ЗК8	Здатність бути критичним і самокритичним,

	генерувати нові ідеї, виявляти та розв'язувати проблеми, бути ініціативним та підприємливим.
ЗК9	Здатність виявляти та вирішувати проблеми освітнього характеру, адаптуватися, самоорганізовуватися та діяти в нових ситуаціях.
ЗК10	Здатність до міжособистісної взаємодії, роботи в команді, спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня.
ЗК11	Здатність використовувати сучасні інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.
ФК1	Здатність розуміти та застосовувати основи педагогіки і психології в освітній діяльності у закладах загальної середньої освіти задля розвитку процесуальної складової освітнього процесу і ефективного використання традиційних та інноваційних форм, методів, засобів організації освітньої діяльності вчителя французької і другої іноземної мови (англійської) та зарубіжної літератури.
ФК2	Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов'язкових результатів навчання, здійснювати інтегроване навчання, формувати та розвивати в учнів ключові компетентності та уміння, спільні для всіх компетентностей, критичне мислення.
ФК3	Здатність формувати іншомовну комунікативну компетентність учнів використовуючи традиційні та новітні теорії, принципи, напрямки, методи і технології в галузях педагогіки, психології, лінгвістики, методики навчання іноземних мов.
ФК7	Здатність використовувати можливості мережевих програмних систем, Інтернет-ресурсів, мобільних застосунків та цифрових технологій для вирішення теоретичних і практичних завдань у професійній діяльності, ефективно використовувати наявні та створювати (за потреби) нові електронні (цифрові) освітні ресурси.
ФК8	Здатність формувати в учнів уміння вчитися, сприяти їх мотивації до вивчення іноземних мов і читання творів зарубіжної літератури.
ФК9	Здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові та інші індивідуальні особливості учнів, використовувати стратегії роботи з учнями, які сприяють розвитку їхньої позитивної самооцінки, я-ідентичності, формувати мотивацію учнів та організувати їхню пізнавальну діяльність, формувати спільноту учнів, у якій кожен відчуває себе її частиною.
ФК10	Здатність конструктивно взаємодіяти з учасниками навчального процесу, усвідомлювати та поцінювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі.
ФК11	Здатність до рівноправної та особистісно зорієнтованої взаємодії з учнями в освітньому процесі.
ФК12	Здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами, до створення умов, які забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища, до забезпечення сприятливих умов для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей та інтересів.
ФК13	Здатність застосовувати наукові методи пізнання в освітньому процесі, використовувати інновації у професійній діяльності, застосовувати різноманітні підходи до розв'язання проблем у педагогічній діяльності, здатність до навчання впродовж життя ("lifetime learning") та здійснення моніторингу власної педагогічної діяльності і визначення індивідуальних професійних потреб.
ФК14	Здатність брати участь у різних формах професійної комунікації (семінари, конференції, засідання методичного об'єднання, круглі столи, вебінари, дискусії тощо), застосовувати знання з психології, педагогіки, мовознавства, літературознавства, методики навчання іноземних мов.
ФК15	Здатність планувати, організувати, здійснювати прикладне мікродослідження з предметної спеціальності, систематизувати, аналізувати, інтерпретувати та представляти його результати.

Програмні результати навчання	
ПРН1	Знати основні етапи розвитку української державності та становлення українського суспільства; основні правові та економічні норми діяльності громадянина; принципи релігійної толерантності; основні філософські ідеї та концепції; умови формування особистої свободи, відповідальності за збереження культурних цінностей, моральних обов'язків людини.
ПРН2	Аналізувати стан і можливості вдосконалення педагогічного процесу та відповідного освітнього середовища згідно з нормами безпеки життєдіяльності в закладах загальної середньої освіти із застосуванням інноваційних підходів, методів і технологій, враховуючи потреби (у тому числі особливі потреби) учнів.
ПРН12	Використовувати онлайн-сервіси, застосунки, відкриті електронні (цифрові) освітні ресурси педагогічного спрямування для професійного розвитку та обміну досвідом з дотриманням академічної доброчесності.
ПРН13	Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідний навчальний матеріал з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.
ПРН14	Здійснювати наукові дослідження (мікродослідження) у галузях психолого-педагогічних дисциплін та фахових методик.
ПРН16	Критично оцінювати власну навчальну та професійно-дослідницьку діяльність, реалізовувати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення.
ПРН18	Управляти процесами навчальної діяльності, виховання та розвитку особистості учня.

Літературні джерела

Основні

1. Вікова та педагогічна психологія. Навч. пос. О.В. Скрипченко, Л.В.Долинська. К.,2001.
2. Вікова психологія. За ред. Г.С.Костюка. К.,1976.
3. Загальна психологія: Навч. посібник. О. Скрипченко, Л.Долинська, З. Огороднійчук, та ін. К.: "А.П.Н.", 1999. 463 с.
4. Загальна, вікова і педагогічна психологія: Практикум. За ред. Д.Ф.Ніколенка. К.: Вища школа, 1980. 207 с.
5. Клейнман П. Психологія 101: факти, теорія, статистика, тести й таке інше. Харків. Клуб сімейного дозвілля. 2020. 240 с.
6. М'ясоїд П. А. Загальна психологія. – К.: Вища школа, 2000. 479 с.
7. Основи загальної психології. За ред. С.Д.Максименка. К.: НПЦ Перспектива, 1998. 256 с.
8. Основи психології. За ред. О. В. Киричука, В. А. Роменця. 3-є вид. К.: Либідь, 1997. 632 с.
9. Психологічний словник. За ред. В. І. Войтка. К.: Вища шк. Головне вид-во, 1982.
10. Психологія. За ред. Г.С. Костюка. К.: Рад. школа, 1968,
11. Психологія: Підручник. Ю. Л. Трофімов. В. В. Рибалка, П. А. Гончарук та ін. за ред. Ю. Л. Трофімова. К.: Либідь, 1999. 558 с.
12. Савчин М.В. Загальна психологія: підручник. Київ. «Академія», 2018. 344 с.
13. Савчин М.В., Василенко Л.П. Вікова психологія: навч.посіб. Київ. «Академія». 2021. 376 с.
14. Степанов О.М. Психологічна енциклопедія. К.: Академвидав., 2006. 424с.
15. Степанов О.М., Фіцула М.М. Основи психології і педагогіки. К., 2003. 306 с.

Допоміжні

1. Бех І. Д. Від волі до особистості. К., 1995.
2. Боришевський М.Й. Національна самосвідомість у громадянському становленні особистості. К.: АПН України, 2000. 63 с.

3. Вільш І. Концепція сталих індивідуальних рис особистості та її використання у деяких практичних сферах. Практична психологія та соціальна робота. 1998. №10. С.2-6. 1999. №1. С.7-9.
4. Губенко О.В. Духовні передумови творчої активності. Практична психологія та соціальна робота. 2001. № 10.
5. Давыдов В. В. Виды обобщения в обучении. Москва, 1972.
6. Дружинин В.Н. Психология общих способностей. СПб.: Питер, 2000.
7. Дрозденко К. С. Загальна психологія в таблицях і схемах: Навч. посіб. Київ: Професіонал, 2004.
8. Загальна психологія: Практикум: Навч. посіб./ В. В. Волошина та ін. Київ: Каравела, 2005.
9. Жариков Є., Крушельницький Є. Гімнастика для розуму. Завуч. 1999. № 4.
10. Занюк С. С. Психологія мотивації: Навчальний посібник. К.: Либідь, 2002. 304 с.
11. Костюк Г.С. Мислення і його розвиток. Про психологію розуміння. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості. Київ, 1989.
12. Максименко С. Д. Теорія і практика психолого-педагогічного дослідження. Київ.: Укрвузполіграф, 1990.
13. Півторак Г.Українці. Звідки ми і наша мова. К., 1993.
14. Роменець В.А. Історія психології ХІХ - початку ХХ ст. - Л., 1995.
15. Сельє Г. Стресс без дистресса: Пер. с. англ. – Рига: Виєда, 1992. С. 14-39.
16. Середа В.Ю. Вчись мислити логічно. К., 1989.
17. Степанов О.М. Перенос знань і вмій як проблема педагогічної психології // Наукові записки Тернопільського педуніверситету. Серія „Педагогіка і психологія”. – 1997. – №1(3).

Методичне забезпечення

1. Комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни.
2. URL-адреса: <http://elr.tnpu.edu.ua>. Електронні навчальні курси, які розробляються на платформі **MOODLE**.

Політика оцінювання

- **Політика щодо речення та перескладання:** Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (-10% від оцінки). Перескладання модулів і тем відбувається за наявності підтверджених поважних причин (наприклад, довідка від лікаря).
- **Політика щодо академічної доброчесності:** Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагіату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 20%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, у середовищі MOODLE).
- **Політика щодо відвідування:** Відвідування занять є обов'язковим компонентом оцінювання, за яке нараховуються бали. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Оцінювання

Остаточна оцінка за курс розраховується таким чином:

Види оцінювання	% від остаточної оцінки
Змістові модулі– усне опитування	55
Екзамен – усне і письмове опитування	45

Шкала оцінювання студентів

ECTS	Бали	Зміст
A	90-100	відмінно
B	85-89	добре
C	75-84	добре
D	65-74	задовільно
E	60-64	достатньо
FX	35-59	незадовільно з можливістю повторного складанн
F	1-34	незадовільно з обов'язковим повторним курсом